

EDEBİYAT

JOSEPH VON
HAMMER
PURGSTALL

OSMANLI ŞİİR SANATI TARİHİ 1. CİLT

2.200 Şairden Bir Antoloji

I. Osman'dan Sultan Süleyman'a kadar
(1300-1521)

Tercüme Ederek Yayına Hazırlayanlar
FATMA ZEHRA AY - ALPER AY

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2024, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 355

Edebiyat: 178

ISBN 978-625-6769-64-9 (Tk)

978-625-6769-65-6 (1.c)

Sertifika No: 52315

Birinci Baskı: İstanbul, 2024

Almanca Özgün Adı: *Geschichte der osmanischen Dichtkunst*

Yazar:

Joseph von Hammer Purgstall

Yayın Yönetmeni:

İrfan Güngörür

Tercüme Ederek Yayına Hazırlayanlar:

Fatma Zehra Ay - Alper Ay

Dizi Editörü:

Furkan Öztürk

Baskı Hazırlık:

DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Repro Bir Matbaacılık

(Sertifika No: 47381)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Joseph von Hammer Purgstall

OSMANLI ŞİİR SANATI TARİHİ 1. CİLT: I. Osman'dan Sultan Süleyman'a kadar (1300-1521)

Tercüme Ederek Yayına Hazırlayanlar: Fatma Zehra Ay, Alper Ay (Dr. Öğr. Üyesi)

İstanbul : DBY Yayınları, 2024.

391 s. ; 16,0 x 23,5 cm (DBY Yayınları ; No. 355) Dizin var.

ISBN 978-625-6769-64-9 (Tk) , 978-625-6769-65-6 (1.c)

1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Osmanlı Şiir Sanatı

İçindekiler

Mütercimlerin Önsözü 13

OSMANLI ŞİİR SANATI TARİHİ 1. CİLT

I. OSMAN'DAN SULTAN SÜLEYMAN'A KADAR (1300-1521)

Önsöz 25

Giriş 27

Türk Şiir Sanatının Bilinmezliği 27

Genel Olarak Doğu Şiir Sanatı 28

Kur'an'ın Şiir Üzerine İfadeleri 29

Hz. Muhammed'in Şiir Hakkında Hadisleri 30

Doğu ve Batı veya Eski ve Yeni Türkçe 32

Batı Türklerinin Çinlilerle Bir Araya Gelmesi 33

Batı Türklerinin En Eski Atasözleri 34

Osmanlı Şiir Sanatı 35

Şiir Türlerinin Doğal Formları 36

Şiir Türlerinin Sanatsal Formları 38

Vezele 40

Şiir Sanatının Estetik Kavramları 41

Tarih ve Kronogram 41

Nazım Nesir Karışık Eserler 43

Hayvan Hikâyeleri 44

Kahramanlık Destanları 45

Destanların Konuları 47

14. Yüzyıldan 16. Yüzyılın Sonuna Kadar Osmanlı Şairlerinin Öncüleri 48

16. Yüzyılın Sonundan 18. Yüzyılın Sonuna Kadar Osmanlı Şairlerinin Öncüleri 49

Osmanlı Şiir Sanatının Yedi Büyük Şairi 51

Sultan ve Şehzâde Şairler.....	52
Sadrazam, Vezir ve Nişancılar.....	53
Şeyhülislam ve Kazasker Şairler.....	54
Kırk Kaynak Eser.....	55
Osmanlı Şiirinde Karakter ve Semboller.....	58

BİRİNCİ DÖNEM

GENEL BAKIŞ	61

ORHAN GAZİ DÖNEMİ	63

1. Şeyh Sadreddin Konevî (ö. 671/ 1273).....	63
2. Âşık Paşa (ö. 733/1332).....	64
3. Emir Âlim Efendi.....	80
4. Hızır Paşa (ö. 750/1349).....	81
5. Şeyh Mahmud.....	81
6. Şirazlı Şeyh Elvan.....	82

I. BAYEZİD DÖNEMİ	85

7. Celal Argun (ö. 755/1373).....	85
8. Şah Çelebi (ö. 780/1378).....	86
9. Burhaneddin İlyas Çelebi (ö. 797/1394).....	86
10. Bedreddin Çelebi (ö. 800/1397).....	87
11. Zeyneddin Efendi (ö. 800/1397).....	87
12. Süleyman Çelebi.....	87
13. Niyâzî.....	92
14. Mevlânâ Hamzavî (ö. 815/1412).....	94
15. Ahmed-i Dâî (ö. 815/1412).....	94
16. Selahaddin (Yazıcı Salih).....	95
17. Ahmedî (ö. 815/1412).....	109

I. MEHMED DÖNEMİ	127

18. Şeyhî.....	127
19. Cemâlîzâde.....	131
20. Kemal Halvetî.....	135
21. Ezherî.....	136
22. Âdil.....	136

II. MURAD DÖNEMİ	137

23. II. Sultan Murad.....	137
24. Cemal Çelebi.....	137

25. Şeyh Bayezid Halife.....	138
26. Şah Handan.....	138
27. Mevlânâ Şemsî.....	139
28. Sani'î (veya Sâfi/Saffî).....	139
29. Zâîfî.....	141
30. Arif Ali.....	142
31. Şeyh Abdurrahim.....	142
32. Atâyî.....	147
33. Fahharî.....	148
34. Kemal Ümmî.....	149
35. Molla Nedîmî.....	150
36. Seyyid Nesîmî.....	150
37. Hümâmî.....	153
38. Yazıcıoğlu Mehmed.....	154

İKİNCİ DÖNEM

İSTANBUL'UN FETHİNDEN KANÛNÎ SULTAN SÜLEYMAN'A KADAR	167

39. Avnî / Sultan II. Mehmed.....	168
40. Adnî (ö. 879/1474).....	170
41. Hüdâyî Dede (ö. 885/1480).....	172
42. Molla Hüsrev (ö. 885/1480).....	173
43. Hızır Beg (ö. 891/1486).....	174
44. Cenâmî (ö. 900/1494).....	174
45. Servî (ö. 900/1494).....	175
46. Şuhûdî Dede (ö. 900/1494).....	175
47. Hafız Acem (ö. 900/1494).....	175
48. Cem (ö. 901/1495).....	176
49. Sultan Bayezid (Adlî).....	181
50. Hamdî (ö. 909/1513).....	183
51. Şah Muhammed (Kazvînî).....	191
52. Korkud / Harîmî.....	193
53. Sultan Selim.....	194
54. Fânî Dede (ö. 910/1504).....	195
55. Vâhidî (ö. 911/1505).....	196
56. Necâtî (ö. 914/1508).....	197
57. Hamdî II.....	217
58. Şânî (ö. 920/1514).....	217
59. Cafer Çelebi (idam tarihi: 920/1514).....	218

60. Halîmî.....	223
61. Lokman Dede (ö. 925/1519).....	223
62. Nihânî (ö. 925/1519).....	224
63. Pîrî.....	225
64. Seydî (ö. 927/1521).....	225
65. Revânî (ö. 930/1524).....	225
66. Molla Hayâlî.....	239
67. Ahmed Paşa.....	239
68. Ahmed-i Rûmî.....	248
69. Ahmed Bey.....	249
70. Âfitâbî.....	249
71. Abdullah İlâhî.....	250
72. İlâhî Bey.....	251
73. Emîrî.....	251
74. Âhî (ö. 923/1517).....	252
75. Bâlî.....	253
76. Belîgî.....	254
77. Şeyh Buhârî.....	254
78. Bihiştî.....	255
79. Tâcî.....	256
80. Turâbî.....	256
81. Temennâyî.....	257
82. Senâyî.....	258
83. Câmî-i Rûmî.....	258
84. Cefâyî.....	259
85. Cefâyî II.....	259
86. Celîlî.....	259
87. Cemâlî.....	259
88. Cemâlî II.....	260
89. Cenâbî.....	261
90. Cenânî.....	261
91. Cihânî.....	261
92. Çâkerî Sinan Bey.....	262
93. Habîbî.....	263
94. Harîrî.....	263
95. Hasan Muid.....	263
96. Huzûrî.....	264
97. Halîmî II.....	264
98. Hamdi III.....	264
99. Haydar Çelebi.....	265

100. Hâkî.....	266
101. Hâkî II.....	267
102. Haffî.....	267
103. Halîlî.....	267
104. Hayâlî Çelebi.....	277
105. Dâî II.....	278
106. Dâî III.....	278
107. Dürri.....	279
108. Zekâyî.....	279
109. Zihnî.....	279
110. Zârî.....	280
111. Resmî.....	280
112. Rüstem Beg.....	281
113. Rûşenî.....	282
114. Zamânî.....	282
115. Zeyneb (Bayan Şair).....	283
116. Zeynel Paşa.....	283
117. Sa'yî.....	284
118. Sücûdî.....	285
119. Sehâyî.....	285
120. Sehâyî II.....	286
121. Sa'dî.....	286
122. Sa'dî II.....	287
123. Selman.....	288
124. Sinan Paşa.....	289
125. Sâgarî.....	289
126. Sehâbî.....	290
127. Sürûrî.....	290
128. Sûzî.....	291
129. Seydî.....	293
130. Seyfî.....	293
131. Şamî.....	294
132. Şânî II.....	294
133. Şâvur.....	295
134. Şâhidî.....	296
135. Şemsî II.....	296
136. Şemsî III (Hisarlı).....	298
137. Şemsî IV.....	298
138. Şemsî V.....	298
139. Şevkî.....	298

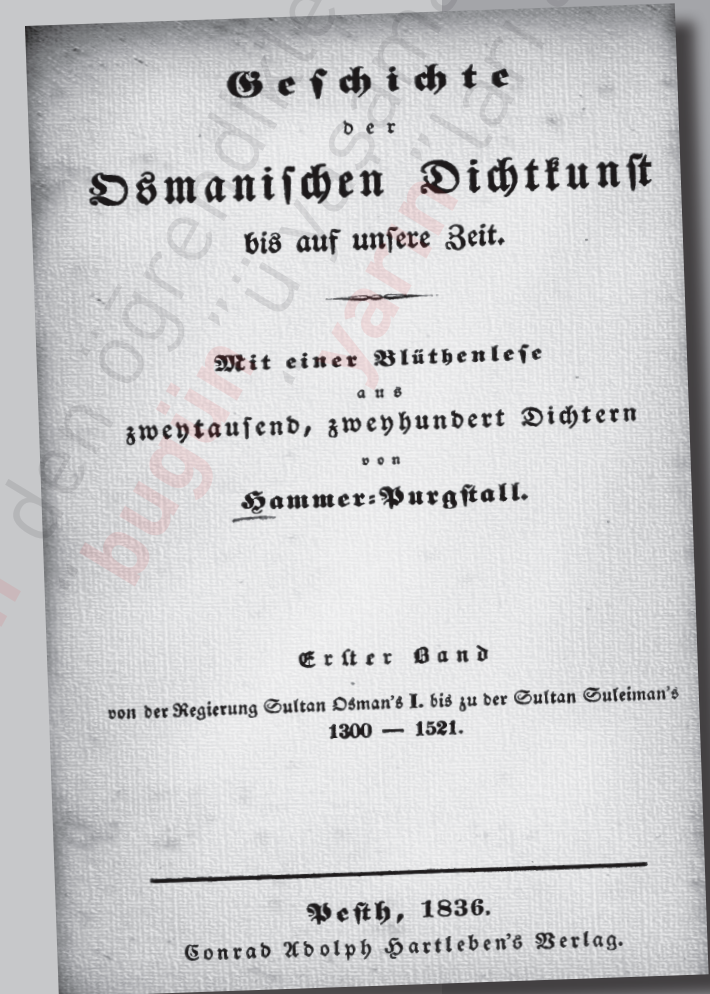
140. Şehdî.....	300
141. Şeyhî II (Çağsırcı).....	302
142. Sabâyî.....	303
143. Sâfî.....	304
144. Safâyî.....	308
145. Sun'î II.....	309
146. Sun'î III.....	309
147. Sun'î IV.....	310
148. Sun'î Beg.....	310
149. Tâli'î.....	310
150. Tarîkî.....	312
151. Zarîfî.....	313
152. Zarîfî II.....	313
153. Zarîfî III.....	314
154. Abâpûş Sultan (890/1485).....	315
155. Abdurrahman Çelebi.....	315
156. İzârî.....	315
157. Aşkî.....	316
158. Atâ II.....	316
159. Ulvî.....	317
160. Ulvî II.....	318
161. Ali Beg (Şîrî).....	318
162. Andelîbî.....	319
163. Ahdî.....	320
164. Gulâbî.....	320
165. Gâmî.....	321
166. Firdevsî.....	322
167. Ferîdî.....	323
168. Fazlî.....	324
169. Fakîrî.....	324
170. Fenâyî (öl. 925/1519).....	326
171. Kâdirî (öl. 940/1533).....	326
172. Nişânî.....	328
173. Kandî.....	328
174. Kıyâsî.....	329
175. Kâtibî.....	329
176. Kebîrî.....	330
177. Keşfî.....	331
178. Kemal-i Zerd.....	332
179. Gülşenî (Saruhânî).....	333

180. Güvâhî.....	335
181. Le'bîbî.....	340
182. Lutfî (899/1493).....	340
183. Le'âlî.....	341
184. Likâyî.....	342
185. Mahvî.....	344
186. Mestî.....	344
187. Mesîhî.....	345
188. Makâmî.....	350
189. Melîhî.....	350
190. Münîrî.....	352
191. Müeyyedzâde.....	353
192. Mehdî.....	353
193. Mîhrî.....	354
194. Mîhrî II.....	354
195. Nebâtî.....	357
196. Necmî.....	358
197. Nahîfî.....	358
198. Neşrî.....	358
199. Nizâmî.....	359
200. Nihâlî.....	361
201. Nûrî.....	362
202. Niyâzî.....	363
203. Vahyî.....	363
204. Vâhidî II.....	363
205. Vasfî.....	364
206. Şeyh Vefâ (ö. 896/1493).....	365
207. Vefâyî.....	365
208. Visâlî.....	366
209. Hâşimî.....	367
210. Hilâlî.....	368
211. Himmetî.....	368
212. Yakub Paşa.....	368
Sonuç	371
Kaynakça	375
Dizin	377

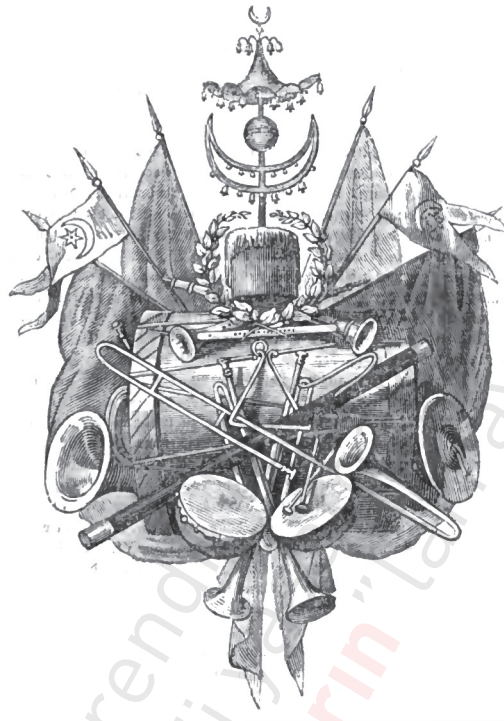
Joseph von
HAMMER Purgstall

**OSMANLI
ŞİİR SANATI
TARİHİ** 1. CİLT

I. Osman'dan
Sultan Süleyman'a kadar
(1300-1521)

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

Sultan Abdülhamid Hân oğlu
İki kıtanın sultânı
İki denizin hakânı
Şâh, padişâh, şehinşâh
Majesteleri Sultan Mahmud Hân'a
el-Muzaffer Daimâ

إِنَّ هَذِهِ تَذْكَرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا

Şüphesiz ki bu bir öğüt ve uyarıdır. Artık kim dilerse
Rabbine giden bir yol seçer.

(Müzzemmil 73/19)

Wer das Dichten will verstehen
Muss ins Land der Dichtung gehen
Wer den Dichter will verstehen
Muss in Dichters Lande gehen

* * *

Şiiri anlamak isteyen şiirin,
Şairi anlamak isteyen şairin yurduna gitmeli.

(Goethe, Doğu Batı Divanı)

Önsöz

Bütün duygular dinî, bütün insanlar sevgi dolu ve bütün ruhlar da şiirsel değildir. Pek çok insan müziğin ve ahengin etkisini sevmez. Ne gariptir ki şiir sanatını yalanlayan ve oryantali/Doğu bilimciliğini küçük görenler de vardır. Bunlar sadece sanat camiasında değil aksine oryantalistlerin kendi içinde de mevcuttur. Schulz ve onun düşüncesindekiler gibi Alman oryantalistlerin kutsallığı bozulmuş, sıradanlaşmış, değersizleşmiş kalemlerinden çıkan oryantalist şiir sanatının kutsallığına yapılan saldırılar, Fransız Arap bilimciler tarafından önlenmiştir. Söz konusu Fransız Arap bilimciler kutsal ateşin din adamı değildirler. Lakin bu davanın tutkunculardır. Alman oryantalist Rückert ve onun ardından gelen takipçileri ise yapılan bu saldırılara/günaha susarak seyirci kaldılar ve canlı kanlı sözleri Vesta'nın sunağında kurban etmeye devam ettiler. Diğerlerinden daha tarafsız ve daha yetkili oryantalist şairlerden Goethe, Herder, alanında otorite Collin¹ ve Menzel² ise oryantalist dili kullanmadılar fakat Doğu şiir sanatına ve onun çevirmenlerine haklarını teslim ettiler. Reiske ise Mütenebbî'den yaptığı tercüme neticesinde Alman titezliğinin kurbanı oldu. Onun diyetini İngiliz W. Jones klasik eseri *Asya Şiir Sanatı* ile ödedi.

Hâfız'ın tercümesi, *Doğu Batı Divanı*'nın ve Platen'in gazellerinin tanınmasına yol açmış ve çeliğin çakmak taşında uyuyan kıvılcımı uyandırdığı gibi Doğu şiirine ilginin uyanmasını sağlamıştır. *Hamasa'nın* tercüme edilmesi bu ilgiyi artırmış ve Mütenebbî'nin değerini yüceltmıştır. Bu noktada Osmanlı'nın en büyük şairi Bâkî, Hâfız ve Mütenebbî'nin yanında yer alabilmiş ve ismini duyurabilmiştir. Bu üç şairden hareketle şiir sanatını ihmal etmemek adına Doğu şiirinin çevirisi bir Alman oryantalisti olarak bana düştü. Fakat Osmanlı tarih yazıcısı olarak başka görevleri de yerine getirmek benim vazifemdi.

¹ Edebiyat yıllıklarında.

² Doğu sayfası 29 Mart 1830.

Bir toplumun şiirleri yalnızca Osiris'in bedenini parçalayan nesirciler, hece ölçen müzisyenler için değildir. Dahası anatomik bir cesedi neşter ile en ince ayrıntılarına kadar parçalayıp bölen gramerciler ve beyitleri parçalayan varyant toplayıcılar için de değildir. Oysa bir toplumun şiir sanatı onun ruhunun, duygularının, aklının ve karakterinin en sadık, en güvenilir aynasıdır. Şiir, bir toplumun kutsal ateşinin, eğitiminin, geleneğinin, ahlakının sunak yerinden göğe yükselen alevidir. Bu noktadan bakıldığında Osmanlı Şiir Sanatı, bir tarih yazıcısına yıllar süren bilimsel bir araştırma oldu. Kırk yıl önce ilk kez Alman Merkür'ünde¹ Türk şair Mesihî'nin Bahâriyye kasidesinin tercümesiyle karşılaştım ve yukarıda ifade ettiğim üzere şiirin toplum üzerindeki etkisini göz ardı etmeden çalışmamı tamamladım. İlk olarak hazırladığım çalışmada tarihî kaynakların toplanması otuz yılda mümkün oldu. Osmanlı şairlerinin bütün antolojilerinin, tezkirelerinin ve biyografilerinin toplanması da kırk yıldan fazla zamanımı aldı.

Tarih kitabında, tarihin seyri içerisinde kutsal komutanlar ve sancakların gölgesinde sadece tarihsel içerikli bir iki mısra alınabildi. Fakat şimdi Osmanlı İmparatorluğu Tarihi'nden sonra Osmanlı Şiir Sanatı Tarihi de takip edilmeliydi. Goethe, *Fars Şiir Sanatı Tarihine* ek olarak, *Doğu Batı Divanı*nda Fars Şiir Sanatının değeri üzerine faydalı bilgiler verdi. Goethe'nin hazırladığı Fars Şiir Sanatı Tarihinde dört eser kaynak olarak kullanılmış ve 200 şair hakkında bilgi verilmişti. Fakat Osmanlı Şiir Sanatı için 40 ayrı kaynaktan 2200 şair hakkında bilgi toplanmalıydı. Bu bakımdan Osmanlı Şiir Sanatı Tarihi, Fars Şiir Sanatı Tarihine göre daha kapsamlı ve eksiksizdir. Böylesine bir zenginliğin karşısında şaşımamak mümkün değildir ve bu şaşkınlık şiirin muhtevasına olan ilgiyi de artırmaktadır.

Türkler, Arap ve Farslar gibi kendilerine özgü şiirsel bir deha ile dolu değildir. Bu sebeple Türkler bu iki halkın şiir kaynaklarını, düşünce yapılarını benimsemişler ve kendi mülkü saymışlardır. Bu noktada Türk, Fars ve Arapların durumu Roma ve Yunanlıların durumu gibidir. Zira Romalı şairler, şiir sanatını Yunan şairlerden aldı. Homer ve Hesiod'un Virgil'den; Pindaros, Alkaios, Sappho, Anakreon'un Horaz'dan; Menander'in Pilautus ve Terentius'tan aksetmesi, yansıması gibi Fars ve Arap Şiir Sanatı da Osmanlı'dan yansımaktadır. Arapça ve Farsça'da şu anda bulunmayan pek çok mefhum onun görüntüsü olan Osmanlı şiirinde yaşamaya devam etmektedir. Bu durum şifalı bitkiler kitabındaki kaybolmuş, silinmiş renk ve parlaklıktaki kurumuş çiçekler gibi değil, bilakis narin kehribar içindeki su damlaları ve polen gibi zarar görmeden saklanıp muhafaza edilmektedir. Osmanlı Şiir Sanatı Tarihi, yalnızca Türk halkının tarihine dair tamamlayıcı bir eser olarak değil, aynı zamanda Arap ve Fars Şiir Sanatı antolojisi olarak da karşımıza çıkar.

¹ Juliushefte'de Wieland tarafından alınan bir not ile 1796.

Kaynakça

- Ahdî. *Gülşen-i Şuarâ*. çev. Süleyman Solmaz. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2005.
- Ahmed Paşa. *Divan*. çev. Ali Nihat Tarlan. Ankara: Akçağ Yayınları, 1992.
- Ahmedî, *İskendernâme* (haz. Yaşar Akdoğan), Ankara: Kültür Bakanlığı e-kitap, 2017.
- Âlî. *Künhü'l-Ahbar*. çev. Uğur A. vd. Kayseri: Erciyes Üniv. Yayınları, 1997.
- Âlî. *Künhü'l-Ahbar (Tezkire Kısmı)*. çev. Mustafa İsen. Ankara: AKM Yayınları, 1994.
- Arslan, Mehmet. Mehmed Sirâceddin, *Mecma-ı Şu'arâ ve Tezkire-i Üdebâ*, Sivas: Dilek Matbaası, 1994.
- Âşık Çelebi. *Meşâirü's-Şuarâ*. çev. Filiz Kılıç. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, 2010.
- Âşık Paşa. *Garibnâme*. çev. Kemal Yavuz. İstanbul: Türk Dil Kurumu, 2000.
- Âşık Paşa. *Garibnâme*. çev. Kemal Yavuz. İstanbul: Türk Dil Kurumu, 2000.
- Avnî. *Divan*. çev. Muhammed Nur Doğan. İstanbul: Yelkenli Yayınevi, 2010.
- Ayan, Hüseyin. *Hurşidnâme*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 1979.
- Canım, Rıdvan. *Türk Edebiyatında Sâkinâmeler ve İşretnâme*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1998.
- Cem Sultan. *Divan*. çev. İ. Halil Ersoylu. Ankara: Türk Dil Kurumu, 2003.
- Cezerî Kasım Paşa. *Divan*. çev. Ahmet Sevgi - Hakan Sevindik. Konya: Pelet Yayınları, 2016.
- Edirmeli Nazmî. *Mecmâ'un-Nezâir*. çev. M. Fatih Köksal. Ankara: Kültür Bakanlığı e-kitap, 2017.
- Esrar Dede. *Tezkire-i Şuarâ-yı Mevlevîyye*. çev. İlhan Genç. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2000.
- Güvâhî. *Pend-nâme*. çev. Mehmet Hengirmen. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1983.
- Hamdî. *Yusuful Züleyhâ*. çev. Naci Onur. Ankara: Akçağ Yayınları, 1991.
- İpekten, Haluk. *Karamanlı Nizâmî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, 1974.
- Kayabaşı, Bekir. *Kafzâde Fâizî'nin Zübdetü'l-Eş'âr'ı*. Malatya: İnönü Üniversitesi, Doktora Tezi, 1997.

- Kınalızâde. *Tezkiretü's-Şuarâ*. çev. Aysun Sungurhan Eyduran. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2009.
- Kınalızâde. *Tezkiretü's-Şuarâ*. çev. Aysun Sungurhan Eyduran. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2009.
- Kıstırak, Saim, *Abdürrahim Karahisâri'nin Vahdet-nâme'si*, İnönü Üniv. Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi, Malatya 1999.
- Köprülü, Mehmet Fuat, Hammer'in Osmanlı Şiir Sanatı Tarihi, *Hayat*, C. V, S. 113, s. 2. 1929.
- Kutlu, Halil İleriş, "Joseph von Hammer-Purgstall'in Sultan II. Mahmud Methiyesi", *Türkiyat Mecmuası*, C. 26/2, 2016.
- Latîfî. *Tezkiretü's-Şuarâ*. çev. Rıdvan Canım. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2000.
- Mesîhî. *Divan*. çev. Mine Mengi. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2014.
- Mihri Hatun. *Divan*. çev. Mehmet Arslan. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2018.
- Müneccimbaşı Tarihi*, (Haz. İsmail Erunsal), Tercüman 1001 Temel Eser.
- Necati Beg. *Divan*. çev. Ali Nihat Tarlan. Ankara: Akçağ Yayınları, 2014.
- Onur, Naci. *Yusuflu Züleyha*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1991.
- Pervane Bey. *Pervane Bey Mecmuası*. çev. Kamil Ali Gıynaş. Ankara: Kültür Bakanlığı e-kitap, 2016.
- Revânî. *Divan*. çev. Ziya Avşar. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2017.
- Riyâzî. *Riyâzî's-Şuarâ*. çev. Namık Açıkgöz. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2017.
- Sehî Bey. *Heşt Behişt*. çev. Mustafa İsen. Ankara: Akçağ Yayınları, 1998.
- Süleyman Çelebi. *Mevlid (Vesiletü'n-Necât)*. çev. Necla Pekolcay. Ankara: TDV Yayınları, 2007.
- Tâcî-zâde Cafer Çelebi. *Divan*. çev. İsmail E. Erunsal. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2018.
- Taşköprülüzade. *Osmanlı Bilginleri/Şakaik-i Numaniyye fi Ulemâi'd-Devleti'l-Osmaniyye*. çev. Muharrem Tan. İstanbul: İz Yayıncılık, 2007.
- Tavukçu, Orhan Kemal. *Halîlî And His Fırkat-nâme*. Harvard: Harvard University, 2008.
- Terzi, Mehmet. *Yazıcı Salih Kitabı's-Şemsîyye*, Malatya İnönü Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora tezi, Malatya 1994.
- Tursun Bey. *Tarih-i Ebu'l-Feth*. çev. Mertol Tulum. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti, 1977.
- Yavuz Sultan Selim. *Divan*. çev. Ali Nihat Tarlan. İstanbul: Ahmet Halit Kitabevi, 1946.
- Yazıcıoğlu Mehmed. *Muhammediye*. çev. Amil Çelebioğlu. İstanbul: MEB Yayınları, 1996.

Dizin

- A**
- Abâpûş Sultan 315
- Abdî 50
- Abdî Rûmî 277
- Abdîşah ve Hırâmân türküsü 289
- Abdullah İlahî 250
- Abdullah Nusreddin el-Basrî Ahmed Âlî 149
- Abdürrahman Çelebi 315
- Abdülhay 293
- Abdülkerimzâde 277
- Abel Remusat 33
- Absal u Salaman 47, 51
- Açuk Kadı 253
- Adana 88, 369
- Âdem 68, 107
- Âdil 136
- Adlî 52
- Adnî 53, 170
- Âfitâbî 249
- Agalaso 293
- Ağlasun 293
- Ahdî 56, 320
- Ahiyolu 248
- Âhî 252
- Ahlat 88
- Ahmed Bey 249
- Ahmed Bîcân 154
- Ahmed Dâî 51, 61, 62
- Ahmed Evrenos Bey 250
- Ahmedî 44, 45, 46, 48, 51, 61, 62, 94, 109, 111, 112, 124, 128, 248, 277
- Ahmed-i Dâî 94
- Ahmed-i Rûmî 248
- Ahmediyye 183
- Ahmed Paşa 48, 54, 60, 92, 93, 140, 168, 197, 210, 239, 240, 241, 242, 244, 247, 248, 263, 280, 282, 289, 302, 304, 328, 350, 359
- Ahmed u Mahmud 48
- Ahreb 40
- Akkoyunlu 357
- Akşehir 136
- Akşemseddin 130, 142, 183, 184
- Akşemseddin-zâde Hamdî 88
- Alaaddin Ali b. Muhammed 88
- Alâ Beg 142
- Albrich 46
- Aleaddin 62
- Alegori 29
- Alemşah 279
- Ali Beg (Şîrî) 318
- Ali Cemâlî 54
- Ali Kuşçu 169, 174, 340
- Ali Paşa 176
- Ali Şî'r 81
- Ali Şî'r Nevâî 241
- Ali Tûsî 250
- Ali Vâsî 49
- Alkaio 26
- Almanca 35, 36, 43, 45, 46, 69, 82, 347, 371
- Amasya 111, 197, 202, 218, 249, 261, 293, 311, 353, 368
- Amber ve Tefe 47
- Ambrosiana 48
- Amidli Yunus 277
- Amine 89
- Amrî 290

Anad 186
 Anadolu Selçukluları 62
 Anakreon 26
 Andelîbî 319
 Andromeda galaksisi 101
 Ankâ' 46
 Ankara 128, 253, 291
 Antar 28, 43, 46, 94, 109
 Antepli Aynî 40
 Anzârî 255
 Apokalips 160
 Araç 295
 Arafat 158
 Arap Çelebi 362
 Aretinos 53
 Argun 85, 87
 Ârif 50, 88
 Arif Ali 142
 Arifibillah Abdullah 250
 Arifibillah Ubeydullah 250
 Aristo 109, 112, 118, 121
 Ariş 185
 Arnavut 289
 Arslan Paşa 54
 Âsim 50
 Askalon 185
 Asya 25, 81
 Asya Şiir Sanatı 25, 347
 aşere-i mübeşşere 159
 Âşık Çelebi 31, 56
 Âşık Divanı 64
 Âşık Paşa 48, 61, 62, 64, 66, 68, 74, 79, 87,
 142, 168, 181, 277
 Aşkî 316, 329
 Atabey Nasraddin Ahmed 149
 Atâ II 316
 Atâi 50, 277
 Atâyî 147
 Atina 104
 Attar 49
 Autos Sacramentales 37
 Av Kitabı 48
 Avnî 52, 168, 169, 201, 375
 Avrupa 27, 30, 43, 44, 46, 53, 58, 60, 64, 79,
 81, 112, 193
 Ayasofya 173, 184, 217, 227
 Aydın 95, 282, 366, 369
 Aydınli Selman 289
 Âyine-yi İskender 46
 Azat 134
 Azîz 50

B

Bağdat 150
 Bağdat seferi 217
 Bahaddin Veled 87
 Baharistân 43
 Bahâriyye 26
 Bahâyi 50
 Bahrû'l-Garâib 264
 Bâkî 25, 27, 36, 49, 51, 54, 55, 197, 202
 Bakü 282
 Baldırzâde 57
 Balıkesir 196
 Bâlî 253
 Bayezid 53, 174, 192, 285, 293, 353
 Bayramiyye 82, 135
 Bedir 159
 Bedir savaşı 105
 Bedreddin Çelebi 87
 Behiştî 50
 Behram Gur 47, 94, 122
 Behrâm u Anahid 48
 Belâgat-nâme 332
 Belgrat 50
 Belîğ 56
 Belîğî 254
 Belkus 47, 107, 154
 Benli Hasan 252
 Berde'l-acuz 100
 Bergama 332
 Berlin 46, 82, 132, 194, 268
 Berlin Kraliyet Kütüphanesi 176
 Berlin Saray Kütüphanesi 227, 244, 268
 Berziliyer 33
 Beydaba 29, 44, 49
 Beydâvi 95
 Bihiştî 255
 Bilal 31
 Binbir Gece 46, 94
 Bizan 185
 Bizans 33, 35, 153
 Boas ve Joakim 48
 Boaz 28
 Boğa Han 135
 Boğaziçi 33
 Bolu 95, 313
 Bosna 167, 175, 291, 303, 369
 Bostân 43
 Bostannâme 29
 Bouterweck 35
 Buda 34
 Buhârî 173

Burhaneddin İlyas Çelebi 86
 Bursa 49, 56, 57, 81, 87, 88, 101, 109, 128, 168,
 184, 197, 227, 239, 240, 253, 254, 259, 263,
 267, 278, 282, 286, 293, 302, 321, 327, 340
 Bursa şehrengizi 49
 Büblülnâme 55
 Bünyamin 107
 Büyük ve küçük Nişancı 58

C-Ç

Cafer 105
 Cafer Çelebi 55, 182, 218, 256, 287, 293, 345
 Cafer-i Bermekî 218
 Câmî 43, 46, 49, 51, 52, 54, 169, 181, 226,
 250, 255, 341
 Câmî-i Rûmî 258
 Câmîu'l-Hikâyât 201
 Câmîu'l-Usûl 63
 Câmîu'n-Nezâir 56
 Canik 358
 Carcano 35
 Cebrail 105, 106, 340
 Ceddişi 46
 Cefâyî 259
 Cefâyî II 259
 Celal Argun 85
 Celaleddin Argun 86
 Celaleddin Rûmî 35, 38, 48, 58, 61, 62, 142, 223
 Celilî 49, 253, 259, 268
 Cem 176
 Cemal Çelebi 137
 Cemâlî 54, 259
 Cemâlî II 260
 Cemâlîzâde 129, 131
 Cemşid 46, 122
 Cemşid ü Hurşid 111
 Cenâbî 94, 261
 Cenânî 174, 261
 Cendercizâde 296
 Cendercizâde 300
 Cendereli Halil Paşa 153
 Cenderli Köy 296
 Cengiz Han 33, 123
 Cercis 106
 Cevdet Efendi 57
 Cevrî 50, 95
 Ceyhun 102
 Ceylon 37
 Cezerî Kasım Paşa 54, 304
 Chabert 27, 64, 150, 226, 252
 Chardin 82

Chwalinen 33
 Chwaliziyyer 33
 Cid destanına 43
 Cid'di 43
 Cihangir 53
 Cihânî 261
 Collin 25
 cubâr 106
 Cudi dağı 103
 Cüneyd 147
 Cürcânî 47, 173
 Çağatay 32, 33, 129
 Çağatayca 32
 Çağmîni 174
 Çâkerî Sinan Bey 262
 Çakıt nehri 58
 Çaldıran savaşı 290
 Çâni Bey 57
 Çelebi Abid Efendi 80
 Çelebi Cemalettin 136
 Çelebizâde 58
 Çeng-nâme 94
 Çılgın Orlando 47
 Çihil Kelime 85
 Çin 28, 33
 Çorlu 314, 367

D

Dabbetü'l-Arz 160
 Dâi II 278
 Dâi III 278
 Danişmendnâme 142
 Dante 155, 158
 Danyal 96, 97, 99
 darb 41
 Daryus 119
 Debbâğ şeyhi 365
 Deccal 160
 Deh Murg 298
 Deli Birader 53
 Dellakzâde 253
 Devânî 168
 Devhatü'l-Meşâyih 57
 Dichtkunst 35
 Dies Martis 106
 Diez 34, 58, 268
 Dilaver Ağazâde Ömer Efendi 57
 dilsiz Danişmend 253
 Dimitrios 98
 Diyarbakır 267
 Doğu Batı Divanı 25, 35, 282

Dokuzlu köyü 128
 Drakon çayı 58
 drama 28, 37, 41, 48
 Dukadinzâde 311
 Dülgerzâde 225
 Dürerü'l-Ahkâm 173
 Dürrî 279
 Dürr-i Mekkûn 154

E

ebced 43
 ebhâr 41
 Ebu İshak Kazrûnî 353
 Ebu'l-Fazl Çelebi 324
 ebu'l-me'âlî 63
 ebu'l-me'ânî 63
 Ebu Said 123
 Ebussuud Efendi 54
 Edime 88, 138, 140, 149, 174, 197, 225, 240,
 259, 290, 323, 332, 353, 366
 Edime antlaşması 50
 Edime Müftüsü 88
 Eflâkî 223, 277
 Eichorn 27, 28, 32, 35, 109
 Ekmekçi köyü 240
 El-Ikdu'l-Manzûm Fî Zikri Efâzilü'r-Rûm 57
 Elkas Mirza 289
 el-Mutavvel 173
 Emir Âlim Efendi 80
 Emir Hüsrev Dihlevî 46
 Emîrî 251
 Emir Selman 109
 Emir Sultan 172, 254, 255
 Emsâl-i Vâki 335
 Enîsü'l-Uşşâk 183
 Envârü'l-Âşıkîn 154
 Enverî 51, 325
 Epifani 100
 epik 37
 Esad Efendi 55
 Eski Ahit 68
 Eski Türkçe 32
 Esma 30
 Estonya 109
 Evâil-i Tecrîdî'l-Akâid 239
 evtâd 41
 Eyüb Sultan 142
 Ezherî 136
 Ezop 44

F

Fahharî 148
 Fâizî 50
 Fakîrî 324
 Falkoniere 35
 Fânî Dede 195
 Fars 47, 49, 62, 168, 297
 Fars Şiir Sanatı Tarihi 26
 Fatih Camii 225
 Fatih Sultan Mehmed 52, 67, 167, 247
 Fazlî 49, 50, 324
 Fazlullah Hurûfî 151, 257
 Fedrus 44
 Fenarîlî 293
 Fenârîzâde 321
 Fenâyî 326
 Fennî 50
 Ferahşad 134
 Ferhadnâme 217
 Ferhat ile Şirin 37
 Ferîdî 323
 Feridun 100, 122
 Feridüddin Muhammed b. İbrahim el-Attar 129
 Feth Ali Şah 42
 Fethi Ahmed Paşa 59
 Fetihnâme-yi Kamenîçe 54
 Fettâhî 43
 Fezleke 58
 Fikhü'l-Fûsus 63
 Fihristü'l-ulûm 176
 Fikrî 49
 Filibe 239, 259
 Firaknâme 38, 49
 Firavun 103, 106, 186
 Firdevsî 42, 44, 47, 49, 51, 61, 112, 167, 168,
 301, 322
 Fistancıoğlu 259
 Fransa 42, 53, 265, 285
 Fransız 25, 44
 Frengistan 177
 Friedrich 35
 Fusûs 138
 Fuzûlî 49
 Fürkat-nâme 267, 268, 277
 F. W. Jones 56

G

Galata 197
 Galib 51
 Gâmî 321

Ganizade Nadirî 88
 Garipnâme 61
 Gazâlî 201
 Gazel 38
 Gazneli Mahmud 42
 Gelibolu 81, 87, 154
 Genceli Nizâmî 46
 Genc-nâme 85
 General Abercromby 41
 General Hutchinson 41
 Gentius 43
 Germiyan 81, 85, 86, 127, 131, 133, 250, 265, 315
 Gervinus 44, 45, 46
 Geschichte Der Osmanischen Dichtkunst 36
 Geyve 335
 Gıdâ-yı Ruh 193
 Goethe 25, 26, 29, 35, 36, 51, 58
 gölge oyunu 33, 37
 Göyntük 183, 184, 313
 Gulâbî 320
 Gurerü'l-Ahkâm 173
 Gûy u Çevgân 48
 Güleste-i Riyâz-ı irfan 56
 Gül-i sad-berg 253, 346
 Gülistân 43, 54
 Gülşen-i Esrâr 172, 195, 326
 Gülşen-i İrfan 175
 Gülşen-i Râz 48, 82, 255
 Gülşenî (Saruhânî) 333
 Gülşen-i Şuarâ 56
 Gülşen-i Tevhid 255
 Gül ü Bülbül 29, 38, 48, 49
 Gül ü Güldam 48
 Gül ü Hüzmüz 48
 Gül ü Nevrûz 48, 279
 Güvâhî 335

H

Habeş 97
 Habîbî 263
 Habil 106
 Haccac 105, 123
 Hacer 107
 Hacı Baba 53
 Hacı Bayram 64, 82, 95, 127, 135, 154
 Hacı Hasanzâde 196, 224, 341
 Hacı İvaz Paşa 147
 Hacı Kalfa 58
 Hacı Paşa 95
 Hacivat 37
 Haçlı seferleri 44
 Hadâikü'l-Hakâik Fi Tekmiletü's-Şakâyık 57
 Hadım Ali Paşa 345, 369
 Hadîdî 49, 54
 Hadikatü'l-Vüzera 57
 Haffî 267
 Hâfiz 25, 49, 52, 53
 Hafız Acem 175
 Hafızeddin Muhammed b. Adil Paşa 175
 haffif 40
 Hager 33
 Hâkî 266
 Hâkî II 267
 Haleb 183, 251
 Halîlî 49, 267, 268, 272
 Halîmî 223
 Halîmî II 264
 Hallac-ı Mansur 147
 Hamasa 25
 Hamdî 47, 49, 128, 167, 183, 184, 189
 Hamdî II 217
 Hamdî III 264
 Hamidili 326
 hamse 39, 50, 167, 255, 262
 Hamzanâme 44, 94
 Hamzavî 44, 46, 94, 109
 Hanok 103
 Haraççı Hüsam 323
 Harîrî 43, 263
 Hartmann 46
 Harun Reşid 123, 218
 Hasan bin Muhammed Nişâbûrî 95
 Hasan Çelebi 289
 Hasan el-Ensarî 36
 Hasan Muid 263
 Hasan Samsûnî 321
 Hasköy 149, 332
 Hassan b. Sâbit 30
 Hâşim 50
 Hâşimî 367
 Haşiye-i şerhü'l-Akaid 239
 Hâtemî 353
 Hatîfî 47, 255, 344
 Hâtîfî 47
 Hatipzâde 340
 Hayâlî 54
 Hayal-i Behcet-âbâd 55
 Hayâlî Çelebi 277
 Hayâl u Yâr 48
 Haydar Çelebi 265
 hayvan destanları 43, 44
 Heft Evreng 181

Heft Peyker 47, 94, 167, 317, 363
 Hekim Sinan 128
 Hemedan 129
 Hemziyye 50
 Herakles 46
 Herat 250
 Herm 46
 Herodot 59
 Heroides 153
 Herrn Robert 44
 Herr von Chabert 56
 Hersekzâde Ahmed Paşa 318
 Hesiot 26
 Heşt Behişt 56
 Hevalier de Lion 46
 Hevesnâme 55, 196, 218, 219, 220, 241
 Hezâr Pâre 54
 Hezec 40
 hezel 38
 Hezel 289
 Hirednâme 46
 Hitay 135
 Hızır 101
 Hızır Beg 174
 Hızıreli 77
 Hızır İlyas günü 101
 Hızır Paşa 81, 315
 Hızır Şah 239
 Hicaz 88, 124
 Hiciv 38
 Hilâlî 368
 Hilaria 101
 Himmetî 368
 Hindistan 34, 37, 42, 101, 120
 Hint 28, 52, 120
 Hiob kitabı 28, 36
 Hisâlî 49
 Hitobadesa 44
 hiyeroglif 42
 Hoca Cihan 52, 168, 169
 Hoca Davud Paşa 303
 Hoca Hasanzâde 280
 Hoca Kemal 255
 Hoca Paşa 289
 Hoca Saadeddin 57
 Hof Bibliotek Saray Kütüphanesi 56
 Holi bayramı 101
 Hollanda 44
 Homer 26
 Horaz 26, 241
 Hrn. Charmon 112
 Hrn. Dolmetsch Ritter 96
 H.r. Weissenberg 96
 Huneyn 159
 Hurşidnâme 133
 Hurşid u Ferahşâd 132
 Hurûfilik 257
 Huszar 62
 Huzlar 33
 Huzûrî 264
 Hüdâyî Dede 172
 Hümam 102
 Hümâmî 153
 Hümâ vü Hümâyûn 48, 167, 260
 Hümâyî 153
 Hümâyunnâme 43, 44, 49
 Hümeyrâ 31
 Hüseyin 331
 Hüseyinî 88
 Hüsn ü Aşk 48
 Hüsn ü Dil 44, 168, 252
 Hüsn ü Nigar 167, 255, 262
 Hüsrev Dehlevî 255
 Hüsrev ile Perviz 47, 252
 Hüsrevnâme 129
 Hüsrev ü Şirin 47, 48, 49, 61, 112, 128, 129,
 131, 167, 184, 252, 253, 344
 Hz. Aişe 31
 Hz. Ali 31, 105, 107, 159, 303
 Hz. Ayşe 107
 Hz. Davud 102, 103, 339
 Hz. Ebubekir 159
 Hz. Eyyüb 103
 Hz. Fatıma 105, 159
 Hz. Hamza 105
 Hz. Hatice 107
 Hz. Havva 106, 107
 Hz. Hud 103, 106
 Hz. İbrahim 103, 106, 107
 Hz. İmsail 103
 Hz. İshak 185
 Hz. Lut 106
 Hz. Meryem 101, 102
 Hz. Muhammed 28, 29, 30, 31, 88, 104, 106, 107
 Hz. Mûsâ 103
 Hz. Nuh 103
 Hz. Ömer 105, 159
 Hz. Salih 103, 106
 Hz. Süleyman 102, 107, 339
 Hz. Şuayb 106
 Hz. Yahyâ 102
 Hz. Yakub 103, 107, 185, 186

H.z. Yunus 103
 H.z. Yusuf 103, 107, 185
 H.z. Zekerya 102, 103

I-İ

I. Bayezid 48, 94, 95, 124, 172, 254, 280
 Iduna 27
 II. Bayezid 48, 52, 53, 55, 138, 167, 168, 181,
 182, 184, 191, 192, 193, 196, 223, 225, 249,
 254, 255, 256, 259, 264, 265, 279, 286, 293,
 294, 296, 300, 309, 312, 315, 321, 322, 329,
 331, 344, 350, 352, 366
 II. Friedrich 168
 III. Mehmed 53
 III. Murad 49, 52, 54, 57
 III. Selim 59
 III. Sultan Selim 52
 II. Mehmed 53, 54, 69, 130, 139, 167, 168,
 170, 172, 173, 174, 176, 181, 183, 193, 194,
 198, 199, 225, 239, 240, 250, 253, 254, 256,
 260, 266, 267, 279, 287, 289, 293, 296, 300,
 301, 304, 315, 317, 328, 340, 344, 350, 353,
 358, 365, 368
 II. Murad 48, 52, 94, 131, 137, 139, 141, 142,
 147, 153, 181, 201, 256, 293, 317, 340
 II. Osman 42, 55
 I. Mahmud 53
 I. Mehmed 48, 61, 132, 135, 136, 147
 I. Selim 49, 51, 52, 55, 167, 168, 182, 223, 225,
 236, 249, 251, 253, 261, 263, 264, 277, 278,
 282, 283, 286, 287, 289, 290, 298, 308, 310,
 316, 318, 324, 335, 358, 363, 366
 Isparta 326
 Ispartazâde 326
 Işık Şems 298
 IV. Mehmed 50
 IV. Murad 49, 50, 52, 53, 57
 Iwein 46
 İydü'l-gamame 98
 İbn Hacib 321
 İbn Haldun 68
 İbn Hatif 30
 İbni Mansur 365
 İbrahim Çandarlı 116
 İbrahim Paşa 350
 İbrahim Tennurî 184
 İbrânî 28, 97
 İbrânice 28, 47, 75
 İbtidâ 41
 İdâ dağı 58
 İdris 68, 96, 106, 353
 İdus 105
 İlähî Bey 251
 İlahi Komedyâ 155
 ilm-i arûz 41
 ilm-i bediî 41
 ilm-i beyan 41
 ilm-i ensâb 41
 ilm-i iştikâk 41
 ilm-i kafiye 41
 ilm-i lügât 41
 ilm-i ma'nâ 41
 ilm-i muhadesât 41
 ilm-i nahy 41
 ilm-i sarf 41
 ilm-i târih 41
 İlyas 77, 101
 İlyas Paşa 85, 86
 İmadüddin 85
 imâle 40
 İmrüülKays ve Unezze 47
 İncil 68, 105
 İran 85, 94, 97, 112, 168, 250, 268, 278, 282,
 300, 321, 322, 328, 341, 353
 İran seferi 278
 İrcâu'l-ilm ilâ nuktatin 176
 İsegrim 44
 İsfediyaroğlu 281
 İsfendiyar 37, 46, 266
 İshakoğlu Mehmed 63
 İshak Paşa 193
 İskender 45, 51, 94, 103, 109, 110, 112, 122
 İskender Çelebi 354
 İskendernâme 38, 44, 46, 48, 51, 61, 94, 109,
 112, 121, 124
 İskender Paşa 308, 310, 340, 350
 İsmail Bey 266
 İsmail Çelebizâde 55
 İspanya 43
 İstanbul 30, 41, 43, 48, 53, 60, 96, 99, 101, 130,
 142, 155, 169, 170, 172, 173, 174, 183, 191,
 197, 218, 224, 226, 227, 250, 252, 254, 255,
 272, 278, 286, 287, 289, 293, 294, 309, 340,
 341, 358, 359, 362, 365
 İşaretü'l-beşâret 85
 İşretnâme 38, 227, 228, 229
 İtalya 36, 265, 285
 İzârî 315
 İznik 153, 174, 239, 267, 268, 269, 272, 363
 İzzî 58

J

Joakim 28
Joannes 27

K

Kabil 106
Kadı Celaleddin Devanî 353
Kadıhan şerhi 173
Kadı Sirâceddin Muhammed bin Ebubekir 95
Kadı Yusuf 289
Kadızaâde Rûmî 174
Kadir Efendi 54
Kadir gecesi 105
Kâdirî 326
Kadoş 75
kafiye 41
Kâfiye 321
Kafzâde 55
Kahire 95, 172
kahve 254
Kalenderî 39
Kalkandelen 285, 324
kambur soytarı 37
Kandî 328
Kânûnî Sultan Süleyman 42
Kapıcıbaşı Sinan 193
Karaca Paşa 249
Kara Cüce 37
Karadeniz 142, 281
Karaferya 263
Karaferye medresesi 253
Karağöz 37
Karahisar 81, 86, 142, 315
Karahitaylar 32
Karaman 80, 124, 128, 136, 149, 176, 369
Karamanî 168
Karamanî Mehmed Paşa 328
Karamanlı Niyâzî 92
Karamanoğlu savaşı 366
Kara Seydî 293, 326
Kara Şems 298
Karşıduran Süleyman Bey 255
Karlofça antlaşması 50
Karun 103, 106
Kasap Ali 95
Kasdel 321
Kasım Bey 281
Kasımî 281
Kaside 38
Kaside-i Bürde 50, 55, 61

Kaside-i Nûniyye 159
Kastamonu 197, 217, 278, 283, 295
Kâtibî 329
Kavimler Göçü 33
Kaygusuz Abdal 277
Kaynarca 50
Kayseri 80, 82, 184, 257
kayser kronikleri 46
Kazasker Muhyiddin Çelebi 259
Kazzaz Ali 289
Kebîrî 330
Kefe 279, 298
Kelile ve Dimne 44, 45
Kemal Halvetî 135
Kemal-i Zerd 332
Kemalpaşazâde 43, 49, 50, 54, 167, 168, 182, 253
Kemal Reis 167, 308
Kemal Ümmî 149
Kenzü'l-Bedâyi 335
Kerem kasidesi 240
Keşfi 331
Keşişdağı 321
Kılıç Baba 341
Kınalızâde 56
Kırgızlar 32
Kırım 171
Kırkçeşme 227
Kırşehir 64
Kıt'a 39
Kıyafet-nâme 183
Kıyâsî 329
Kızıldeniz 106
Kimyâ-yı Saadet 201
Kizik 81
Koca Davud Paşa 167
Konstantin 101
Konya 63, 223, 359
Korkud 168
Korkud / Harîmî 193
Korkudiyeye 193
Köprülü 54
Köprülü Ahmed 54
Köprülü ailesi 50
Kraliçe Christina 79
Kualani 33
Kudbeddin 63
Kudüs 75, 98, 104
Kûfe 105
Kukla Acem 176
Kula 86
Kumanlar 33

Kunen 33
Kureş 104
Kus-nâme 55
Künhü'l-Ahbâr 58
Kürt İdris 168
Küseyyir ü Azze 47
Kütahya 85, 87, 131

L

Lala Sultan 149
Lambrect 46
Lâmi'î 45, 47, 49, 51, 88, 128
Lâmîü'l-Rivâyât 201
Lâmiyye 50
Larende 149
Larî 169
Latîfî 56
Latince 43, 44, 82, 100, 347
Lazkiye 326
Lazkiye Mevlevihanesi 195
Le'âlî 341
Lebibî 340
Lebid 30
Lehçetü'l-lügat 55
Letâifnâme 264
Leyla vü Mecnûn 38, 47, 49, 183, 188, 189, 255, 344
Leyusan 158
Likâyî 342
lirik 54
Lokman 96
Lokman Dede 223
Lucanus 112
Lucretius 112
Lutfî 340
Lutfî Paşa 53
Lügaz 39

M

Macar 28
Macaristan 357
Magnet Dağı 46
mahbun 40
Mahmud Cezerî 365
Mahmud Çelebi Efendi 252
Mahmud Fenârîzâde Şah Efendi 321
Mahmud Gaznevî 42, 255
Mahmud Haznevî 322
Mahmud Paşa 53, 149, 168, 170, 171, 172, 218, 239, 328, 332, 340, 359

Mahmud Şebüsterî 82
Mahvî 344
mahzuf 40
Makâlât 333
Makâmât 43
Makâmî 350
Maklub 39
maktel 303
Maktel-i Hüseyin 51
Malatya 63
Malkoçoğlu Bâli Bey 174, 175, 261
Manastır 321
Manisa 52, 137, 193, 200, 309, 319, 321
Marcus kütüphanesi 111
Ma'rekü'l-ketâib 176
Mecâlis et-Tefâsir 184
Mecalisü'n-Nefâis 191
Mecûsî 256
meddah 37
Medihî 50
Medine 104, 106, 159
Megaribü'z-Zamân 154
Mehdî 353
Mehmed Karamânî 53
Mekke 31, 104, 106, 107, 158, 159, 224, 226
Melihî 350
Melik Ahmed Danişmend 142
Menakübü'l-Evliya 174
Menakübü'l-Vâsilin 151
Menander 26
Menfis 185
Meninski 76
Menteşe 35, 172
Menzel 25
Merzifon 76
Mesihî 26, 49, 345, 346, 347, 349
Mesnevî 62
Mestî 344
Meşâirü's-Şuarâ 56
Metâlî'l-envâr fi'l-mantik 95
Mevakif 174
Mevlânâ Ali b. Hüseyin es-Süfî Kâşifî 254
Mevlânâ Ali b. Yusuf el-Fenârî 321
Mevlânâ Celaleddin 63, 64, 79, 86, 138
Mevlânâ Cezerî 304
Mevlânâ Hamzavî 94
Mevlânâ Şemsî 139
Mevlevihane 72, 85
Mevlid 38, 48, 61, 88, 92, 147
Mevlid-i Cismanî 183
Mevlid-i Ruhanî 183

- Mezâkî 50, 54
 Mısır 42, 46, 59, 62, 88, 94, 96, 97, 98, 100, 102, 103, 104, 107, 121, 124, 127, 185, 186, 192, 287, 304, 369
 Mısır seferi 285, 298
 Mısırî 50
 Mısırî Oğlu 142
 Miftahu'l-Ulûm 173
 Miftâhü'l-Gayb 63
 Mihaloğlu Ali Bey 291
 Mıhrî 55, 168, 283, 353, 354, 357
 Mıhr ü Müşterî 48
 Mıhr ü Vefâ 48
 Mikailoğlu 167
 Milano Ambrosiana 35
 Miracnâme 50
 Mir Âlem 368
 Mir Ali Şir Nevâtî 33
 Mir Cüveynî 45
 Mir Hüsrev 47
 Mirkatü'l-Vusûl fi İlmi'l-Usûl 173
 Mir Selman 109, 111
 Mir Seyfî 80
 Mir Süleyman 128
 Mirza Ebu'l-Hasan 94
 Miskal enstrümanı 288
 Mithras 101
 Mitra 100
 Moğol 85
 Molla Ali b. Bâlî 57
 Molla Arabî 340
 Molla Hacı Hasanzâde 239
 Molla Hayâlî 239
 Molla Hünkâr 64
 Molla Hüsameddin 174
 Molla Hüsrev 173
 Molla İdris 297, 324
 Molla Kırımî 171
 Molla Lutfî 174
 Molla Necmî 218
 Molla Nedîmî 150
 Molla Şemseddin Muhammed Fenârî b. Hamza 321
 Monla Senâyî 132
 Mora 344
 Morgen Landisches Kleeblatt 34
 Moria yazıtları 76
 Motun 293
 Muamma 39
 Mu'cem Tarihi 149
 Mudurnulu Şeyd Davud 255
 Muğla 172, 175
 Muhammed b. Mansur 46
 Muhammed Çelebi 304
 Muhammediyye 48, 61, 155, 158
 Muhammed Şah Fenârî 321
 Muhammed Zeyneddin 184
 Muhibbî 52, 277
 Muhyiddin Arabî 138, 365
 Muhyî Hasan Çelebi Fenârî 321
 Muîdî 50
 munes 107
 Murâdî 52
 Murâdiye 321
 Muradiye Medresesi 239
 Musammât 39
 Muzaffereddin Efendi 87
 muzârî 40
 müctes 40
 Müeyyedzâde 55, 128, 182, 201, 202, 218, 226, 315, 320, 353, 355
 Müeyyedzâde Abdî Çelebi 320
 Müfret 39
 Mülhime 95
 Müller 27
 Münîrî 352
 Mürekkepçizâde 363
 müsemma 41
 Müstakimzâde 57
 mütekârib 40
 Mütenebbî 25

N

- Nâbî 50, 52, 54
 Nablus 185
 Nâdirî 42, 55
 Nahîfî 88, 358
 Nahlistan 43
 Nâimâ 58
 nakîbü'l-eşraf 251
 Nakkaş Bâlfizade Rahmî Çelebi 288
 Nakkaş Bayram 202
 Nakşibendi 291, 316
 Nakşibendilik 250
 Nakşî Mir Eşref 54
 Napolyonun 42
 Nasreddin-i Tûsî 63
 Nasuriddin Tûsî 239
 Natalitia Constantinopoleos 101
 Nâzır u Manzur 48
 Nazmî 40
 Nazmü'l-Akâid 239
 Nebâfî 357

- Necâtî 49, 54, 88, 174, 182, 197, 242, 295, 299, 309, 315
 Necâtü'l-Ervâh 250
 Necmeddin bin Ömer bin Ali Kazvinî 95
 Necmî 358
 Nef'î 50, 51
 Negroponte 170
 Nehârî 284
 Nemrud 103, 106
 Neseffî 239
 Nesim 150
 Nesimî 62, 138, 140, 277
 Neş'et 50
 Neşrî 358
 Nev'izâde Atâî 57
 Nevres 50
 Nevruz 104
 Nigaristan 50, 54
 Niğâr u Hayal 48
 Niğbolu 252, 357
 Nihâlî 361
 Nihânî 224
 Niketas 35
 Nil 98
 Nişâbur 303
 Nişaburlu Fettahî 44
 Nişânî 53, 328
 Niyâzî 92, 363
 Nizâmî 46, 47, 49, 51, 54, 61, 94, 109, 112, 128, 129, 167, 255, 262, 282, 359, 363
 Nonae 105
 Nukûdü'z-Zevâhir 94
 Nûniyye 50, 293
 Nur-ı Muhammedî 78
 Nûrî 362
 Nuşirevân 44, 122

O-Ö

- Oğuzlar 32, 33
 Oğuzname 34
 Olearius 43
 Olympos 184
 Orhan Gazî 67, 81, 82
 Orions 99
 Orta Yunanistan 170
 Osiris 26, 100
 Osmanischen Poesie 36
 Osmanlı beyliği 63
 Osmanlıca 32, 34
 Osmanlı İmparatorluğu Tarihi 26, 27, 32, 42, 48, 50, 53, 60, 128, 169, 176, 181, 240, 254, 285

- Osmanlı Şiir Sanatı Tarihi 26, 27, 36, 55
 Osmanzâde Tâib 57
 Ovidius 153
 Ozan 34
 Ömer Cübbeali 340
 Ömer Hayyam 51
 Örfî 50

P

- Paris 33, 53
 Paris Kraliyet Kütüphanesi 176
 Pasaklı Dudu 37
 Paşa Çelebi 356
 Paşazâde 168
 Pehlevî 47
 Pehlevîce 29
 peinpison 104
 Pendnâme 335
 Persler 34
 Pilautus 26
 Pindaros 26
 Piri 225
 Piri Paşa 285
 Platen 25
 Platon 96, 118, 124
 Plutarch 104
 Poesie 35
 Polonya 28, 55, 175
 Poluzlar 33
 Porphyrias 104
 Potifar 47, 122, 186, 187
 Prensese Baska 186
 Priştine 345
 Prizren 284, 291
 Prut 50
 Purim 100

R

- Ragıp Paşa 50, 53, 54
 Rahel 185
 Râşid 55, 58
 Ravza-i Evliya 57
 Râzî 88
 Rebabnâme 35, 61, 62, 64
 recez 40
 Redondilla 39
 Reinhart 44
 Reinhart Fuchs 44
 Reiske 25
 Reisu'l-küttâb 54

remel 40
Remzî 53
Resmî 280
Reşahat Aynu'l-hayat 254
Reşidüddin 45
Reşidüddin Vatvat 94
Retorik 36
Revânî 225
Rıdvanzâde 261
Rızâ 56
Rinive 103
Riyâzî 56
Riyâzî'ş-Şuarâ 56
Rodos 68, 327
Roma 26, 56, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 153
Rosenkrans 45
Rosenkranz 29, 47
Rosenöhl 44
Rosenöl 158
Rubai 39
Rumeli 55, 94, 253, 321, 341, 369
Rus 32
Rüşenî 282
Rückert 25, 45, 58
Rüstem 37, 42, 46, 47
Rüstem Beg 281

S-Ş

Saba melikesi 47
Sabâyî 303
sa'de's-su'üd 102
Sa'dî 286
Sadî 43
Sâdî 49, 52, 54, 61
Sâdî Çelebi 54, 256, 259
Sa'dî II 287
sadr 41
sadrazam Mustafa 54
Sadrazam Pîrî Paşa 53
Sadreddin 63
Sadreddin Konevî 61, 62, 63, 64
Safâyî 56, 277, 308
Sâfi 54, 304
Sâgarî 289
Sahn-ı Seman 293, 315
Said 50
Said Mehmed 53
sakf 41
Sâkinâme 38
Sâlim 56

Sam 102
Sani'î (veya Sâfi/Saffî) 139
Sappho 26, 55, 168, 354
Sâre 107
Saruhan 333
Sâsânî 47
Sâsânîler 29
Sa'yî 284
Schulz 25
Schützen 101
S. d Sacy 104
seb'ü'l-mesânî 34
Sehâbî 290
Sehâyi 285
Sehâyi II 286
Sehî 56
Sekâlî 173
Selahaddin (Yazıcı Salih 95
Selanik 304, 369
Selçukça 32
Selçuklu 32, 35, 60, 61
Selimnâme 167, 285
Selman 241, 288, 309
Semâ-i Divânî 315
Semerkand 241, 250, 321
Senâyî 258
Serez 328, 350, 364
serî 40
Servî 175
Seydî 225, 293
Seydî Hoca 252
Seyfî 293
Seyyid Battal 43
Seyyid İmamüddin 150
Seyyid Kemal 172
Seyyid Mahmud 251
Seyyid Nesimî 150
Sforzino 35
Sıffîn savaşı 105
Sırr-ı Cân 138
Sihâm-ı Kazâ 50
Simav 250
Sina dağı 105
Sî-nâme 153
Sinan Çakerî 167
Sinânî 54
Sinan Paşa 289, 354
Sinop 293
Sipehsâlâr 223
Sîret-i İskender 46
Sirius 102

Sivas 109
Sivrihisar 174, 265, 286
Siyahça 278
Siyavuş 122, 135
Skamander vadisi 58
Sokullu 53
Solakzâde Tarihi 58
Sphinx 27, 59
St. George 77
Subhî 58
Suhak 122
Sultan Bayezid (Adlî) 181
Sultan Baykara 181
Sultan Ebu Said 42
Sultan Mahmud 181
Sultan Murad 52, 61, 137, 138, 239
Sultan Orhan 48, 61, 64
Sultan Selim 194
Sultan Şuca Tekkesi 149
Sultan Veled 35, 61, 62, 64, 79, 315
Sun'î Beg 310
Sun'î II 309
Sun'î III 309
Sun'î IV 310
Suriye 62, 88, 94
Sûzî 291
Sücûdî 285
Süheyl ü Nevbahar 167, 255, 262
Sühreverdî 183
Süleyman 47, 55, 103, 154, 253, 339
Süleyman Çelebi 48, 61, 62, 87, 88, 147
Süleyman Çelebi 44, 47, 49, 322
Süleyman Paşa 69, 81, 82
Süleyman Şah 81, 131
Sümbülistan 43
Sürürî 49, 290
Süryaniler 77
Şah Ali 317
Şah Çelebi 86
Şah Handan 138
Şâhidî 296
Şâhid ü Mânâ 48
Şahin 35
Şahin Dede 172
Şah İsmail 346
Şah Muhammed (Kazvînî) 191
Şahnâme 38, 42, 46
Şahnameci 42
Şâh u Derviş 48
Şakayık 55, 109, 239
Şakayık-ı Numaniyye ve Zeyilleri 57

Şam 104, 223, 363
Şamî 294
Şamlıoğlu Musta Bey 294
Şânî 217
Şânî II 294
Şâvur 295
Şebistan-ı Hayâl 43
Şebüsterî 255
Şehdî 49, 54, 300
şehrengiz 41, 49, 168, 346
Şehrîzâde Mehmed Sâid Efendi 57
Şehzade Abdullah 200
Şehzade Korkud 53
Şehzade Mahmud 200
Şehzade Muhammed Şah 279
Şemseddinzâde 363
Şemseddin Ahmed b. Mûsâ 239
Şemseddin Buhârî 254
Şemseddin Muhammed Buhârî 254
Şemseddin Muhammed Şah b. Fenârî 321
Şemsî 94
Şemsî II 296
Şemsî III (Hisarlı) 298
Şemsî IV 298
Şemsî Paşa 54
Şems-i Tebrizî 87
Şemsî V 298
Şemsiyye 96
Şem ü Pervane 38, 48
Şerhü'l-Akaid 239
Şevket' 50
Şevkî 298
Şevkî Çelebi 88
Şeyh Abdurrahim 142
Şeyh Abdüllatif el-Kudsî 365
Şeyh Ârif-i Kuçek 80
Şeyh Attar 335
Şeyh Baba Nimetullah 255
Şeyh Bahaeddin 250
Şeyh Bayezid Halife 138
Şeyh Buhârî 64, 254, 255
Şeyh Elvan 48, 82
Şeyhî 47, 48, 49, 55, 57, 61, 62, 109, 127, 128, 167, 302, 315
Şeyh İbrahim Gülşenî 333
Şeyhî II (Çağsırcı) 302
Şeyh İlahî 254
Şeyh Kutbettin İrâkî 326
Şeyh Mahmud 81
Şeyh Muhammed Cezerî 321
Şeyh Muhammed Şah 88

Şeyh Muhammed Şebüsterî 48
 Şeyh Muhyiddin Kocavî 365
 Şeyh Muslihuddin Mustafa 365
 Şeyh Sâdî 217
 Şeyh Sahreddin 88
 Şeyh Taceddin 244
 Şeyhülislam Şerif 55
 Şeyhülislam Yahyâ 50, 54
 Şeyh Vefâ 365
 Şeyh Yahyâ 282
 Şeytan 29, 122
 Şeyyad Hamza 277
 Şeyyid Şerif Cürcânî 128
 Şifâ 95
 Şiraz 82, 353
 Şirin ile Pervîz 252
 Şit 68
 Şuhûdî Dede 175

T

Tâcî 256
 Tâcü't-Tevârih 57
 Taç yıldızı 99
 Taftazânî 173, 174
 Tâlib 50
 Tâlibî 50, 54
 Tâli'î 310
 targelion 104
 Ta'rifât 284
 Tarihi İdris 181
 Târih-i Mu'cem 332
 Tarîkî 312
 Tarsus 369
 Taşköprülüzâde 57, 95, 109, 239, 250
 Tavâliü'l-Envâr 95
 Tazarrünâme 289
 Tebriz 82, 278, 282
 Tecnisât 316
 Tecrid 340
 Telvih 173
 Temennâyî 257
 tenâsüh 257
 Terci 39
 Terentius 26
 Teshîl 95
 tesmoforien 104
 Tesus 104
 Tetova 324
 Tevrat 68, 105
 Tezkire-i Şuarâ 56

Tezkire-i Şuarâ' 56
 Tezkiretü'l-Evliyâ 289
 Tezkiretü'l-Münteha 63
 Tezkiretü's-Şuarâ 56
 Thesmophoria 98
 Tholuck 62, 82, 147, 151
 Timos 186
 Timur 33, 92, 111, 181, 315
 Timurence 289
 Timurnâme 38
 Tirestinik köyü 252
 Tokat 142, 340, 341, 350
 Toros dağları 58
 Trabezan 76
 Trabezun 76
 Trablus 310
 Trabzon 223, 226, 249
 Tufetü'l-Uşşâk 183
 Tuğra Han 344
 Tuhfetü'l-Uşşâk 316
 Tuna 50, 225
 Turâbî 256
 Tur dağı 106
 Tursun Bey 340
 Turumtay 135
 Türkistan 259

U-Ü

Ubeydî Çelebi 289
 Uhud 159
 Ukûdü'l-Cevâhir 94
 Uludağ 128, 184, 321
 ulûm-ı edebiyye 41
 Ulvî 317
 Ulvî II 318
 Umran 68
 Unen 33
 Unsurî 49
 Urmîye 95
 Urve ve Afrâ 47
 Usa 30
 Usta Şems 358
 Uşşâkîzâde 57
 Utbî 42
 Uygur 32, 33
 Uygurca 32
 Uzlar 33
 Uzun Firdevsî/Firdevs-i Tavîl 322
 Ümmü'l-Veled-zâde Abdülaziz 202
 Üsküp 225, 267, 324, 345

V

Vahdetnâme 142
 Vâhidî 196
 Vâhidî II 363
 Vahyî 363
 Valani 33
 Valbi 33
 Valvi 33
 Vamık u Azra 29, 47, 51, 167, 255
 Vardar Yenicesi 250
 Varka vü Gülşah 47
 Varna 52
 Vasfî 364
 Vâsîf 58
 Vassâf 42
 Vassaf Abdullah 55
 Vatikan 79
 Vefâ camisi 174
 Vefâyî 277, 365
 Vefâzâde 365
 Vehbî 50, 52
 Veliyeddin 54, 239
 Veliyüddin Efendi 140
 Vesta 25
 Veysel vü Ramin 47, 51, 167
 Vezir Abdullah 54
 Vidin 312, 313
 Virgil 26
 Visâlî 366
 Viyana 33, 35, 36, 47, 50, 109, 155

W

Waid 35
 Wieland 347
 W. Jones 25, 56, 347
 Württemberg 96

Y

yağmur taşları 46
 Yahudi 30, 103, 256

Yahyâ 50
 Yakub Paşa 368
 Yazıcıoğlu 48, 62
 Yazıcıoğlu Mehmed 154
 Yecüc ve Mecüc 160
 Yemînî 42
 Yezd'li Şerafeddin 181
 Yıldırım Bayezid 87
 Yirmi Sekiz Mehmed Çelebi 53
 Yuda 185
 Yunan 26, 27, 39, 96, 97, 293, 341, 354
 Yusuf Bâlî 321
 Yusuf u Züleyha 38, 47, 49, 51, 54, 112, 128, 167, 183, 184, 190, 255, 262, 376

Z

Zâdü'l-Müştekîn 250
 Zâhireddin 241
 Zâifî 141
 Zamânî 282
 Zârî 280
 Zarîfî 313
 Zarîfî II 313
 Zarîfî III 314
 Zâtî 51, 54, 323, 356
 Zebur 68
 Zekâyî 279
 Zelhimme 43, 46
 Zenbilli Ali Efendi 54
 Zeyl-i Atâî 57
 Zeyneb (Bayan Şair) 283
 Zeyneddin Efendi 87
 Zeynel Paşa 283
 Zeyrek medresesi 250
 Zeyrekzâde 253
 Zigetvar 53, 54
 Zihnî 279
 Zübdetü Erbab-ı Maarif 56
 Zübeyr 105
 Züheyr 30, 50
 Züleyha 186

“dün” den öğrendikleriyle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

OSMANLI ŞİİR SANATI TARİHİ

1. CİLT

YUSUF HAMMER PURGSTALL

*Câmi'-i mehâsin-i zürefâ-yı ehlü'z-zevk ve'l-irfân
Fî-terâcîm-i şuarâ-yı Devlet-i Âl-i Osmân*

Edebiyat tarihinin vazgeçilmez kaynakları arasında gösterilen tezkireler aktüel hayattan canlı sahneler sunmaktadırlar. Ancak yaşadığımız çağdaki yaygın kanaat, bu eserlerin ve beslendiği edebiyatın hayattan kopuk olduğu yönündedir. Oysa bir kahvehanede Cefîf ile Âhî arasında geçen diyalog Âşık Çelebi'de; Kastamonulu Dâî'nin sevdiği Zühre'yi mağripli bir sihirbaza kaptırması Gelibolulu ile Latîfî'de; Hamdullah Hamdî'nin kendi eseri *Yusuf u Züleyhâ'nın* müellif hattını maddi darlık yüzünden satması ve maişetini bir süre böyle temin etmesi Kınalızâde'de; Tokatlı Molla Lutfî'nin Buhârî okurken gözyaşlarını tutamaması Taşköprülüzâde'de kayıtlıdır ve bu kaynaklarda insan olmanın bütün duygusal katmanları mevcuttur. Tarafsız bir bakışla sormak gerekirse, bu tür malumatlar ihtiva eden tezkirelerin gerçekten de hayattan kopuk olduğu iddia edilebilir mi? Zira Taşlıcalı Yahyâ orduda sıradan bir askerdir; Cezerî Kasım Paşa köledir; Zâîf ayakkabı tamircisidir; Fuzûlî türbedardır; Necâî Bey Amasyalı bir kadının evlatlığıdır. Gerçekten de bu edebiyat söylenildiği gibi toplumdan kopuk bir yüksek zümre edebiyatı mıdır? İlim ve kültür hayatımızda tezkireler ve söz konusu edilen şairler hâlâ mâşerî ölçekte bir karşılık bulamazken, bir müsteşrik olan Hammer yaklaşık iki asır evvel son derece geniş ve sahiplenici bir anlayışla tezkirelerimizi ele almış; üstelik kendi kültürüne hizmet etmek maksadıyla şair biyografilerini derleyerek Almancaya tercüme etmiştir. Elinizdeki eser Hammer'in dört ciltlik *Osmanlı Şiir Sanatı Tarihi* adlı eserinin ilk cildinin yeniden Türkçeye kazandırılmasıdır. Osmanlı şiirini bir batılı gözünden okuyabileceğiniz bu kitapta geniş ve farklı bir bakış açısı bulacaksınız. Hammer'e göre Mihrî Hatun, Osmanlıların Sappho'sur. Yazıcıoğlu'nun *Muhammediyye'si* Dante'nin *İlahi Komedyası* gibidir. *Leyla vü Mecnun*, çölün *Çılgın Orlando'sudur*. Ayrıca bazı eserlerin Avrupa kütüphanelerindeki yazma nüshaları da bu eserin satır aralarında gözünüze çarpacaktır.

ISBN 978-625-6769-64-9 (TK)

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6769-65-6

